

FINANSUTSKOTTETS betänkande № 18/1959 med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till andra tillägg till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för landskapet Åland för år 1959 (34/1959).

№ 18/1959.

Med anledning av ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbegärt utskottets utlåtande, får utskottet vördsamt anföra följande:

I samband med behandlingen av denna tilläggsbudget har utskottet hört lantrådet Hugo Johansson, landskapsagronomen Ernst Johansson, kolonisationsinspektören Sig. Svahnström, landskapsforstmästaren Albin André, biträdande landskapssekreteraren Jan-Erik Lindfors och byggnadsinstruktören Walter Danielsson, varförutom utskottet företagit en resa till Nåtö, där Norrgård skattehemman RNo. 3 besetts.

Utskottet har funnit, att tilläggsbudgeten i allmänhet kan omfattas utan ändringar med stöd av den motivering landskapsstyrelsen framfört i sin framställning.

Beträffande föreslaget förvärv av Norrgårds skattehemman № 3 i Nåtö by, har utskottet funnit de av landskapsstyrelsen och av i frågan anlita- de sakkunniga anförda synpunkterna beaktansvärda. Det är enligt utskottets åsikt synnerligen betydelsefullt, att en betydande del av hemmanets ägor reserveras såsom naturskyddsområde. Hemmansägarnas erbjudande måste sålunda anses vara ett tillfälle att i landskapets ägo förvärva områden av naturskyddsintresse i en omfattning och i ett sammanhängande helt, som knappast torde återkomma. Den snabbt växande sommarbosättningen i Mariehamns omgivningar torde inom snar framtid försvåra naturskyddsåtgärder på de flesta härför lämpade områden.

Möjligheterna att ekonomiskt utnyttja hemmanets lantbrukstillgångar synas däremot föga lovande. Byggnader och ägor äro för närvarande icke i sådant skick, att de utan stora investeringar kunna bli produktiva. Elektrisk ström saknas och lägenhetens förbindelser med omgivningen försvåras under menförestiden till den grad, att intresset för arrendering av jordbruket torde vara ringa.

Utskottet har emellertid funnit, att man i detta fall icke kan fästa alltför stort avseende vid de lantbruksekonomiska synpunkterna. Naturskyddssynpunkterna spela en betydligt större roll och endast de kunna motivera ett förvärv av hemmanet. Såsom ovan redan framhållits anser utskottet det icke tillrådligt att låta detta tillfälle gå landskapet ur händerna.

I detta sammanhang önskar utskottet ytterligare betona, att hemmanets framtida förvaltning såvitt det är möjligt bör gå ut på bevarande av byggnader och ägor i det skick de befinna sig, i den mån de icke hänföras till naturskyddsområde. Investeringar i hemmanet i form av grundförbättringar, nybyggnader eller iståndsättande av odlad jord, som nu är i lägervall, bör ifrågakomma blott om något särskilt intresse motiverar detta. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen, då den i samband med framtida budgetförslag tager ställning till denna fråga, utförligt utvecklar de synpunkter landskapsstyrelsen ställer på hemmanets förvaltning.

Sedan utskottet sålunda tagit ställning till frågan om hemmanets förvärv, återstår ännu att utreda, vilken ställning detta hemman efter förvärvet kommer att intaga i jämförelse med landskapets övriga jordegendomar. Här är nämligen att märka, att medan alla landskapets jordegendomar i övrigt överförts i samband med antagandet av den nya självstyrelselagen och därvid uttryckligen överförts till landskapets enskilda egendom, skulle detta hemman förvärvas med finansiering ur ordinarie medel och förty icke på samma sätt som övriga jordegendomar.

Det måste dock anses fullt klart, att hinder icke föreligger för förvärv av fast egendom till landskapet mot vederlag ur landskapets ordinarie medel. Sålunda är det i allmänhet förutsatt, att fast egendom skall kunna förvärvas för landskapets behov, antingen frivilligt eller genom expropriation. Särskilt må nämnas, att fast egendom kan förvärvas för kolonisationsändamål enligt uttryckliga stadganden i jorddispositions-lagen, för landskapets undervisningsanstalter, för fornminnesvården och för sjukvårdsanstalter. Innan den nya vägslagstiftningen trädde i kraft torde också vägmarken för landsvägarna och deras biområden ha varit föremål för en verklig äganderätt. Sålunda bör hinder icke heller föreligga för förvärv av fast egendom i naturskyddssyfte.

Den fasta egendom, som förvärvas för sådana syften, som ovan nämnts, intar dock en annan ställning än landskapets jordegendomar i övrigt såtillvida, att den inkomst landskapet har vid avyttring av sådan jord bör tillföras landskapets ordinarie medel. Detsamma bör uppenbarligen gälla eventuell avkastning av egendomen medan den är i landskapets besittning. Det förefaller sålunda, som om man borde särskilja tvenne slag av fastigheter i landskapets ägo, vilka man kunde kalla "landskapets enskilda fasta egendom" och "landskapets ordinarie fasta egendom" till dess en lämpligare terminologi vinner allmänt erkännande. Till den förra gruppen skulle höra den statens fasta egendom jämte byggnader, som med stöd av

25 § självstyrelselagen den 1.1.1952 övergick i landskapets ägo ävensom den fasta egendom, som eventuellt därefter förvärvas mot vederlag ur landskapets enskilda medel, ävensom sådan fast egendom, som genom byte eller på annat sätt kommit i stället för nämnd egendom. Uppenbarligen bör egendom kunna tillföras denna grupp också genom andra rättshandlingar, t.ex. gåva eller testamente. Till den senare gruppen åter skulle hänföras fast egendom, som efter den 1.1.1952 förvärvats mot vederlag ur landskapets ordinarie medel. Oberoende av den veterenskapliga tolkningen av landskapets äganderättsförhållande till denna egendom, synes den praktiska konsekvensen vara den ovannämnda, att avkomst av egendomen och vederlag för densamma vid föryttring skall gottskrivas landskapets ordinarie medel.

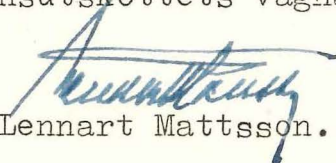
Då förvärvet av Norrgårds hemman icke sålunda innebär förvärv av egendom, som skulle utgöra en ny, av självstyrelselagen icke förutsatt art av egendom i landskapets ägo, synes formella hinder för förvärvet icke föreligga. Utskottet kan sålunda till allä delar omfatta landskapsstyrelsens förslag i detta avseende.

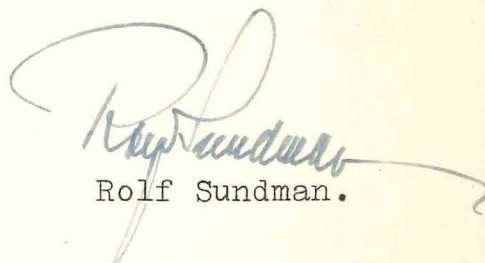
En medlem av utskottet har icke velat omfatta utskottets ställningstagande beträffande Norrgårds skattehemman utan anser, att hemmanet icke borde inköpas.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå, att Landstinget måtte antaga det av landskapsstyrelsen föreslagna andra tillägget till ordinarie inkomst- och utgiftsstaten för år 1959 oförändrat.

Mariehamn, den 6 december 1959.

På finansutskottets vägnar:

Lennart Mattsson.

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lennart Mattsson, viceordföranden Evald Häggblom samt ledamöterna Clemes, Danielsson och Gunnar Häggblom.